

Разовій спеціалізованої вченій раді  
ДФ 70.895.062  
Хмельницького університету  
управління та права  
імені Леоніда Юзькова  
(29000, м. Хмельницький,  
вул. Героїв Майдану, 8)

## **ВІДГУК**

**офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора, заслуженого юриста України Теремецького Владислава Івановича**

на дисертацію Штойка Олександра Ігоровича на тему: «Адміністративно-правові засади регулювання пільгового кредитування індивідуального житлового будівництва на селі в Україні», подану на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань 08 «Право» зі спеціальності 081 «Право»

### **Актуальність обраної теми дослідження**

В умовах повномасштабної збройної агресії проти України надзвичайної ваги набули питання продовольчої безпеки, розвитку агропромислового комплексу, підтримки сім'ї та молоді, забезпечення житлом населення сільської місцевості. Відродження українського села, збереження його соціально-економічного потенціалу та привабливості проживання в ньому безпосередньо залежать від ефективної державної політики, яка повинна базуватись на належному адміністративно-правовому регулюванні відповідних суспільних відносин.

У цьому контексті особливої ваги набуває питання пільгового кредитування індивідуального житлового будівництва в сільській місцевості, що є не лише інструментом забезпечення житлових прав громадян, а й важливим чинником сталого розвитку сільських територій, збереження трудового потенціалу, стримування міграційних процесів та зміцнення територіальної єдності держави. Водночас, як справедливо зазначає дисертант, держава не може відсторонюватися від вирішення житлової проблематики на селі, залишаючи її виключно механізмам ринкової економіки, оскільки це суперечить публічному інтересу, закріпленому в Основному Законі України.

Варто підкреслити, що дисертація Штойка О.І. порушує проблематику, яка досі залишалася майже поза увагою адміністративно-правової науки. Попри наявність окремих праць із суміжних питань, у науковій літературі відсутні системні дослідження, присвячені саме адміністративно-правовим засадам

регулювання пільгового кредитування житлового будівництва в сільській місцевості. Відтак, запропонована тема є новаторською, а дослідження – своєчасним і затребуваним.

Автор обґрунтовано визначає, що пільгове кредитування індивідуального будівництва на селі є самостійною сферою публічного управління, яка поєднує елементи соціальної політики, фінансового регулювання та інституційного розвитку територій. Дисертант зосередився на аналізі чинного законодавства, адміністративно-правової природи відповідних правовідносин, їх процедурного забезпечення та організаційно-правових механізмів реалізації. Особливу цінність становить обґрунтування автором необхідності перегляду публічних функцій спеціалізованих фондів підтримки індивідуального житлового будівництва, запровадження типового договору кредитування як форми адміністративної послуги, а також цифровізації адміністративних процедур у цій сфері.

Таким чином, обрана тема дисертаційного дослідження має беззаперечну актуальність як з точки зору сучасних викликів, пов'язаних із безпекою та відновленням держави, так і в аспекті подальшого розвитку публічного адміністрування на засадах сталості, людиноцентризму та соціальної справедливості. Дисертація Штойка О.І. є вагомим внеском у розвиток адміністративно-правової науки, в якій сформульовано та вирішено важливе науково-практичне завдання – визначено адміністративно-правові засади регулювання пільгового кредитування індивідуального житлового будівництва на селі в Україні та запропоновано авторське бачення шляхів удосконалення національного законодавства в цій сфері.

### **Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації**

Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані О.І. Штойком у дисертаційному дослідженні, вирізняються достатньою обґрунтованістю, яка забезпечена комплексним використанням загальнонаукових, спеціально-юридичних і міждисциплінарних методів пізнання, логічною послідовністю викладення матеріалу, опорою на сучасну наукову та довідникову літературу та актуальні нормативно-правові акти.

Автором чітко визначено предмет дослідження, який сформовано шляхом виокремлення з-поміж ширших правових категорій – адміністративно-правових

механізмів державного управління у сфері забезпечення житлом – окремої підсистеми, що стосується пільгового кредитування індивідуального житлового будівництва в сільській місцевості. Послідовно і аргументовано дисертант рухається від загального до конкретного: від осмислення теоретико-правових засад функціонування публічного управління в умовах сталого розвитку сільських територій – до розкриття правової природи адміністративної процедури надання пільгових кредитів, суб'єктного складу та змісту відповідних правовідносин.

Зміст дисертації дає змогу стверджувати, що всі наукові положення побудовано на глибокому аналізі чинного законодавства, узагальненні судової та адміністративної практики, а також на осмисленні досвіду функціонування фондів підтримки індивідуального житлового будівництва на селі. Висновки дисертанта спираються на національне та міжнародне законодавство, зокрема профільні закони, концептуальні програмні документи у сфері сільського розвитку, акти Президента України та Кабінету Міністрів України. Наукові позиції підкріплено також посиланнями на напрацювання провідних вітчизняних науковців у сфері адміністративного та аграрного права.

Дисертація вирізняється чіткою структурою, внутрішньою логікою побудови кожного розділу, узгодженістю між об'єктом, предметом, метою і завданнями дослідження. Мета дослідження повністю реалізована через вирішення завдань, які охоплюють як загальнотеоретичні, так і прикладні аспекти обраної теми. Особливої ваги додає роботі те, що автор не лише формулює правові дефініції та окреслює наукові проблеми, але й пропонує системні шляхи їх вирішення, зокрема у вигляді авторських пропозицій щодо вдосконалення законодавства, адміністративних процедур, типового договору пільгового кредитування тощо.

Достовірність результатів підтверджується внутрішньою логікою наукових викладок, відповідністю висновків поставленим завданням, а також практичною значущістю сформульованих рекомендацій. Зокрема, дисертантом запропоновано новий підхід до кваліфікації договору пільгового кредитування як адміністративного, обґрунтовано потребу в нормативному затвердженні його типового зразка, удосконалено підхід до розуміння стадій адміністративної процедури надання пільгового кредиту, а також окреслено потенціал цифровізації цієї процедури через інтеграцію в електронні сервіси держави.

Заслужує на увагу й те, що дисертант постійно звертає увагу на практичну реалізацію наукових положень, що виводить дослідження за межі суто теоретичної розвідки. Отримані результати мають потенціал бути використаними у нормотворчій діяльності, під час підготовки проєктів нормативно-правових актів, удосконалення регіональних програм підтримки сільського житлового будівництва, а також у процесі підготовки кадрів у сфері публічного управління та адміністративного права.

Таким чином, дисертація Штойка О.І. засвідчує високий ступінь самостійності автора, логічність, доказовість і обґрунтованість наукових положень та висновків, а також глибоке володіння методологією правового дослідження. Запропоновані у роботі положення є такими, що мають наукову новизну, відповідають вимогам до наукових досліджень на здобуття ступеня доктора філософії, і мають вагомое практичне значення для подальшого вдосконалення адміністративно-правового механізму підтримки сільського населення України.

### **Достовірність та наукова новизна здобутих результатів**

Достовірність результатів дисертаційного дослідження Штойка Олександра Ігоровича забезпечено шляхом системного аналізу сучасного стану адміністративно-правового регулювання у сфері пільгового кредитування індивідуального житлового будівництва в сільській місцевості, узагальнення практики функціонування відповідних державних програм, а також глибокого опрацювання наукових джерел, що стосуються адміністративного права, публічного управління, житлової та аграрної політики. Аргументація авторських висновків спирається на логічно послідовне викладення матеріалу, коректне застосування методів наукового пізнання, а також на чітко визначені межі об'єкта і предмета дослідження.

Зміст дисертації свідчить про самостійність здійсненого дослідження, що ґрунтується на поєднанні теоретичних підходів, законодавчого аналізу, адміністративної практики та пропозицій із її вдосконалення. Сформульовані положення логічно витікають із поставленої мети та завдань і відповідають критеріям наукової достовірності та обґрунтованості.

Наукова новизна результатів, отриманих здобувачем, полягає в теоретичному осмисленні та практико-орієнтованому аналізі адміністративно-правового регулювання пільгового кредитування житлового будівництва на селі як

самостійної підсистеми в межах публічного управління розвитком сільських територій. У дисертації комплексно розкрито публічно-правову природу відповідних відносин, що дозволило сформулювати чимало положень, які мають ознаки наукової новизни та відображають особистий внесок дисертанта у розвиток доктрини адміністративного права.

Зокрема, автором вперше:

- обґрунтовано провідну роль регіонального рівня публічного управління у реалізації програмного механізму пільгового кредитування, доведено важливість адаптації загальнодержавних програм під потреби конкретного регіону;

- запропоновано систему *спеціальних принципів адміністративно-правового регулювання* індивідуального житлового будівництва в сільській місцевості – державної підтримки, адресної допомоги та найбільшого сприяння;

- аргументовано *необхідність затвердження типового договору пільгового кредитування*, що дозволить уніфікувати практику правозастосування в цій сфері;

- доведено адміністративно-правову природу договору пільгового кредитування як форми реалізації адміністративної послуги, що виконується на підставі публічного обов'язку та за участі суб'єкта владних повноважень, із мінімальною диспозитивністю сторін.

Окремі положення дисертації набули подальшого розвитку, зокрема:

- концепція *сталого розвитку сільських територій* в адміністративно-правовому вимірі як державного механізму економічного зростання, поліпшення якості життя населення та збереження традиційного сільського укладу;

- визначення *основних напрямів правового реформування* у сфері сільського розвитку, включаючи необхідність оновлення законодавства про сільські території, створення уніфікованої нормативної бази, розвиток державно-приватного партнерства;

- історико-правовий аналіз *становлення державного регулювання будівництва*, що дозволив розглядати його як традиційний інструмент державно-правового управління соціумом;

- висвітлення *умов договору пільгового кредитування*, зокрема обґрунтування доцільності підвищення граничних сум кредиту та визначення поетапності надання коштів;

- доктринальне опрацювання *структури адміністративної процедури пільгового кредитування* з виділенням трьох основних стадій: ініціювання, розгляд і вирішення питання, виконання рішення.

Крім того, окремої уваги заслуговують міркування автора щодо:

- вдосконалення механізму державного фінансування програм житлового будівництва в сільській місцевості;

- підвищення рівня правової визначеності у відносинах із пільгового кредитування через чітке нормативне закріплення процедур відбору позичальників;

- перспектив *цифровізації адміністративних процедур*, включаючи їх інтеграцію до платформи «Дія».

Таким чином, одержані дисертантом результати мають високий ступінь новизни та достовірності, свідчать про сформовану наукову позицію автора, а також роблять вагомий внесок у розвиток адміністративно-правової доктрини щодо правового регулювання соціально значущих відносин у сфері житлової політики та сталого сільського розвитку.

### **Оцінка змісту дисертації та анотації**

Зміст дисертаційної роботи Штойка Олександра Ігоровича є цілісним, логічно вибудованим, внутрішньо структурованим і повністю узгодженим із заявленою темою, метою та завданнями дослідження. Архітектоніка праці відповідає вимогам до кваліфікаційних наукових досліджень на здобуття ступеня доктора філософії, забезпечуючи належний рівень як теоретичного осмислення проблематики, так і прикладного аналізу механізмів адміністративно-правового регулювання.

У вступі обґрунтовано вибір теми дослідження, визначено її актуальність, сформульовано мету та завдання, окреслено об'єкт і предмет дослідження, методологічну основу, наукову новизну та практичне значення роботи. Вступна частина демонструє глибоке розуміння дисертантом наукової проблеми, а також її взаємозв'язку з чинними нормативно-правовими актами, державними програмами та пріоритетами політики сільського розвитку.

*Перший розділ* «Адміністративно-правове регулювання забезпечення мешканців сіл житлом як складова розвитку сільських територій в Україні» присвячено теоретико-правовому обґрунтуванню досліджуваної проблематики. Дисертант аналізує парадигму адміністративно-правового регулювання у сфері

житлової політики на селі, вводить у науковий обіг авторські дефініції, формує поняття «сталого розвитку сільських територій» як цілісного державно-управлінського механізму. Особливу увагу приділено місцю пільгового кредитування у системі забезпечення житлом сільських мешканців.

*Другий розділ* «Правовідносини пільгового кредитування індивідуального будівництва на селі: правове регулювання та характеристика» розкриває адміністративно-правову природу відносин пільгового кредитування, особливості суб'єктного складу та об'єктів правовідносин. Досліджено договір пільгового кредитування як форму реалізації адміністративної послуги, обґрунтовано критерії, за якими цей договір слід кваліфікувати як адміністративний, а також визначено межі диспозитивності його умов. Автор порушує актуальні питання щодо прозорості процедур відбору позичальників і потреби у підвищенні рівня нормативної визначеності в цій сфері.

*Третій розділ* «Процедура пільгового кредитування житлового будівництва в сільській місцевості» присвячено процесуальному аспекту досліджуваної проблематики. Дисертант розглядає адміністративну процедуру кредитування як послідовність стадій – від ініціювання до виконання рішення – і доводить її ключову роль у реалізації публічної функції держави. Окрема увага приділена перспективам цифровізації відповідних процедур і впровадженню електронних сервісів для громадян, що повністю відповідає сучасним тенденціям розвитку публічного адміністрування.

Висновки до кожного розділу логічно підсумовують викладене, підкреслюючи отримані результати, а загальні висновки дисертації містять чітко сформульовані положення, які узагальнюють науковий доробок здобувача, підтверджують досягнення мети дослідження та окреслюють практичні рекомендації.

Анотація до дисертації повною мірою відповідає її змісту, структурі та основним результатам. Вона стисло, проте інформативно передає суть дослідження, його актуальність, наукову новизну, мету, завдання та практичну значущість. Текст анотації відповідає вимогам академічного стилю, логічний, граматично і стилістично коректний.

Загалом, дисертаційна робота виконана на високому теоретичному та методологічному рівні, відповідає встановленим вимогам до дисертацій, поданих

на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а її зміст підтверджує належний рівень сформованості наукової компетентності здобувача.

### **Повнота викладу положень дисертації в опублікованих працях здобувача**

Аналіз публікацій Штойка Олександра Ігоровича свідчить про повноту і належний рівень апробації основних положень дисертаційного дослідження. Загалом за темою дисертації автором опубліковано шість наукових праць, у тому числі три статті у фахових виданнях України з юридичних наук, а також три тези доповідей на науково-практичних конференціях. Ці публікації охоплюють ключові проблеми, що досліджуються у роботі: понятійно-категоріальний апарат, правову природу пільгового кредитування, структуру адміністративної процедури, окремі аспекти договору пільгового кредитування, механізми державної підтримки розвитку сільських територій.

У тексті дисертації присутні посилання на відповідні публікації, а їх зміст логічно інтегровано в структуру дослідження. Це свідчить про системний характер наукової діяльності здобувача, а також про належне забезпечення публічного обговорення та апробації основних результатів дослідження. Варто також наголосити, що положення, які становлять наукову новизну, були презентовані не лише в академічному середовищі, а й у професійному дискурсі, що підтверджує їх практичну значущість. Про це свідчать відповідні акти впровадження результатів дисертації.

### **Оцінка оформлення дисертації**

Дисертація Штойка Олександра Ігоровича відповідає встановленим вимогам щодо змістового, структурного та технічного оформлення наукових кваліфікаційних праць. Робота відзначається чіткою структурною побудовою, логічною послідовністю викладу, виваженістю аргументації та коректністю використаної термінології. Текст роботи написано академічною мовою, стиль викладу – науковий, виважений, лексично й граматично точний.

Оформлення бібліографії, посилань, додатків та інших елементів дисертаційного апарату здійснено відповідно до вимог, що ставляться до подібного роду робіт. У дисертації належно оформлено список використаних джерел, який охоплює як національні, так і зарубіжні праці, нормативно-правові акти, акти правозастосовного характеру. Дисертант продемонстрував уміння самостійно



працювати з першоджерелами, здійснювати їх критичний аналіз і формулювати авторські висновки на цій основі.

Загалом дисертація виконана на високому професійному рівні, а її оформлення свідчить про академічну культуру здобувача.

### **Дотримання принципів академічної доброчесності**

У процесі підготовки та написання дисертаційної роботи Штойком Олександром Ігоровичем повною мірою дотримано принципів академічної доброчесності. У дисертації зроблено належні посилання на використані джерела, коректно процитовано наукові праці інших авторів, забезпечено відповідність між текстом дослідження та публікаціями здобувача. Всі ключові положення, наукові висновки та рекомендації є результатом самостійного дослідження здобувача.

В дисертації відсутні прояви академічного плагіату, фабрикації або фальсифікації даних, а методологічні підходи обґрунтовані відкрито й прозоро. Здобувач демонструє академічну доброчесність також і тим, що уникає надмірного самоцитування, розмежовує результати спільних публікацій і власного наукового доробку. Таким чином, підстави для сумніву у доброчесності здобувача або у достовірності представлених у роботі результатів – відсутні.

### **Дискусійні положення та зауваження до дисертації**

Хоча дисертація О. І. Штойка вносить істотний внесок в науку адміністративного права, але її окремі положення та висновки потребують уточнення або додаткової аргументації, зокрема:

1. В дисертації доведено існування спеціальних принципів правового регулювання сфери індивідуального житлового будівництва в сільській місцевості, до яких віднесено принципи державної підтримки, адресної допомоги та встановлення режиму найбільшого сприяння. Визначені автором домінанти дійсно реалізуються у сфері державної політики з регулювання індивідуального житлового будівництва в сільській місцевості. Втім вбачається, що кваліфікація їх як принципів потребує додаткового обґрунтування. Адже визначення будь-яких рис регулювання як принципів розмиває зміст цього поняття та надмірно розширює його обсяг. Крім того, визначені здобувачем риси не є унікальними власне для регулювання індивідуального житлового будівництва в сільській місцевості, а реалізуються майже в усіх сферах суспільного життя, визначених державою як пріоритетні.

2. В дисертації сформульовано основні напрями удосконалення правового регулювання сільських територій в Україні на сучасному етапі, до яких віднесено: визначення та всебічне закріплення концептуального підходу до функціонування сільських територій на засадах сталого розвитку; розбудова людиноцентричної концепції розвитку сільських територій, в основі якої забезпечення на високому рівні базових потреб сільського населення – в житлі, охороні здоров'я, створенні безпечних і комфортних умов життя і розвитку родин; реалізація системного підходу до вирішення проблем села в контексті забезпечення економічних, соціальних, культурних потреб його мешканців; поєднання розвитку суто аграрних аспектів із диверсифікацією сільської економіки.

Не оспорюючи виокремлених дисертантом напрямів, зауважимо, що наведені положення відрізняються високим рівнем абстракції та самі по собі потребують конкретизації, що наділяє висновок ознаками декларативності. Запропоновані вектори розвитку часто апелюють до оціночних понять, зміст яких може сприйматись суб'єктивно. Видається, що більша конкретика сприяла б підвищенню практичної значущості напрацювань автора.

3. В дисертації проведено дослідження сучасного стану соціально-економічного розвитку села та перспектив його розбудови в Україні, на підставі чого сформовано розуміння поняття «сталий розвиток сільських територій» як керованого державою механізму розвитку сільського простору, спрямованого на економічне зростання, підвищення рівня та якості життя сільського населення, забезпечення житлом мешканців сіл за умови збереження екології, традиційного та культурного потенціалу села в Україні. Однак поняття «сталий розвиток сільських територій» належить до найбільш досліджених у правовій науці та суміжних галузях знань. Відповідно, хотілося б почути думку автора з приводу того, в чому запропоноване ним розуміння відрізняється від інших викладених в науці думок.

4. Дисертантом досліджено структуру адміністративної процедури пільгового кредитування житлового будівництва в сільській місцевості та обґрунтовано існування наступних її стадій: 1) ініціювання питання про видачу кредиту; 2) розгляд і вирішення питання про видачу кредиту; 3) виконання рішення про видачу кредиту. Викладена структура не включає усіх класичних стадій адміністративної процедури. Такі елементи як збір відповідних документів та

оскарження прийнятого рішення за своєю сутністю є якісно специфічними, тому питання їх позиціонування в якості окремих стадій вимагає більш детальної аргументації. Водночас автор у межах однієї стадії об'єднав розгляд і вирішення питання про надання кредиту, хоча ці два види діяльності між собою якісно відрізняються. Отже, вимагає пояснення позиція автора щодо застосованих ним критеріїв формування стадійності адміністративної процедури.

Утім висловлені зауваження та рекомендації характеризують складність дослідженої проблеми, здебільшого є побажаннями почути більш розгорнуту аргументацію окремих думок автора та суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку та наукові здобутки поданої на рецензію дисертації.

### **Висновок про відповідність дисертації вимогам Порядку присудження наукових ступенів**

Викладене свідчить про високий рівень наукової компетентності дисертанта у досліджуваній проблематиці. Дисертація виконана відповідно до встановлених вимог до подібних наукових праць, засвідчує наявність у здобувача дослідницьких та аналітичних здібностей і містить аргументований авторський підхід до обраної теми.

Отже, дисертація О.І. Штойка на тему «Адміністративно-правові засади регулювання пільгового кредитування індивідуального житлового будівництва на селі в Україні» є завершеним, самостійним, оригінальним науковим дослідженням, виконаним на актуальну тему, що містить нові науково обґрунтовані результати проведених досліджень, які розв'язують конкретне наукове завдання, а саме: розробка нових теоретичних положень щодо правового регулювання пільгового кредитування індивідуального житлового будівництва на селі в Україні.

Рецензоване наукове дослідження О.І. Штойка на тему «Адміністративно-правові засади регулювання пільгового кредитування індивідуального житлового будівництва на селі в Україні», яке подане на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 – Право, за змістом, обсягом, науковою новизною, теоретичним і практичним значенням та оформленням відповідають вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової

спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами).

З огляду на зазначене, Штойко Олександр Ігорович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії у галузі знань 08 «Право» зі спеціальності 081 «Право».

***Офіційний опонент:***

**завідувач сектору проблем реалізації  
господарського законодавства  
відділу проблем модернізації  
господарського права та законодавства  
Державної установи  
«Інститут економіко-правових досліджень  
імені В.К. Мамутова  
Національної академії наук України,  
доктор юридичних наук, професор,  
заслужений юрист України**

**Владислав ТЕРЕМЕЦЬКИЙ**